

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

133:2 • 2013

Annorlundagörandets olidliga lätthet

Sverige, Finland och den långa gemensamma historien

NILS ERIK VILLSTRAND* *Åbo Akademi*

ANN-CATRIN ÖSTMAN** *Åbo Akademi*

I januari 2013 började en av Finlands public service-kanaler sända tv-dokumentären "Ruotsi on suomalainen" ("Finland är svenskt"). De två första programmen om identitet och historia samlade varje gång 450 000 tittare, vilket är mycket om man betänker att programkonceptet bygger på besök i olika miljöer, intervjuer med mannen på gatan och olika experter, allt interfolierat med programledaren Juhani Seppänens spänstiga kommentarer, bland annat i en sliten karelsk miljö på andra sidan om Finlands östgräns. Miljön fungerar som en visualisering av alternativet till en lång svensk-finsk samexistens. Programmen är en del av en större satsning från Yles sida. Samtidigt rullar en serie, "Kuninkaittemme jäljillä" ("I våra kungars fotspår"), på en annan public service-kanal. Den här serien, som består av tio timmeslånga dokumentärprogram, är en påfallande traditionell berättelse om regenternas göranden och låtanden från medeltiden till 1809 och mindre en problematisering av Finland i det svenska riket.

Intresset för programserien "Finland är svenskt" är stort, särskilt som det förändrade medielandskapet också i Finland inneburit att det inte är så många fler program än direktsändningen från självständighetsbalen den 6 december varje år som samlar nationen i tv-sofforna. Programserien tar upp olika fenomen i det finländska samhället förr och nu som har en svensk dimension: kristendom, matkultur, samhällsordning, byggnadskultur, utbildning och språk med mera. Serien avslutades den 7 mars 2013 med ett program som handlade om Sverigetraumat i Finland

* Professor i nordisk historia

** Akademi­lektor i historia

och framtiden.¹ Då ställdes bland annat frågan hur det kan komma sig att svenskar kan heja på Finlands lejonlag i ishockey, allt medan det framstår som en seger för Finland varje gång Tre kronor biter i gräset oavsett vilken nation som det segrande laget representerar.

Storm i folkhavet eller skum på näthetsens vågor?

Producenterna har medvetet velat ge programmet en smått provokativ prägel men samtidigt har de med tanke på dess trovärdighet valt att starkt begränsa de sakkunniga som uppträder till finskspråkiga och rikssvenska experter. Att låta finlandssvenska röster träda fram i en motsvarande roll skulle kunna ge fel signal, vilket är en rimlig bedömning. Samtidigt kan man fråga sig vad försiktighet i preventivt syfte säger om (den förmodade) synen på finlandssvenskar – anses de allmänt per definition vara osakliga i alla frågor som rör det svenska i Finland? Det skulle i så fall i ett slags inverterad logik betyda att finskspråkiga personer aldrig kan leva upp till saklighetskravet i frågor som rör det finska i Finland!

Diskussionen kring programmets kvaliteter har varit omfattande och mångfalden i uppfattningar är påfallande brokig. Tacka för det då programmen är gjorda med glimten i ögat och i syfte att få folk att tänka till om sin självbild. Nätdiskussioner är ett smörgåsbord från vilket man kan välja. Den som vill se bara Sverigebåtsräkor hittar dem, medan andra spanar in prinskorvar (knackkorvar på finlandssvenska). Den som tar del av *Aftonbladets* stort uppslagna artikel (19/1 2013) om "Finland är svenskt" får läsa om en "aggressiv debatt" och ett "ramaskri" i Finland. Kommentarererna är "ilskna och hotfulla". Och visst är de det – det finns hos en del medborgare en påtaglig irritation över det svenska språkets närvaro i Finland och alldeles särskilt över skolans "tvångssvenska" som gör att deras tröskel att hamra vilt på tangentbordet är låg. Men långt ifrån alla inlägg har den karaktären. Här ett par exempel från Yles hemsidor med anledning av att de två första programmen hade sänts. En tittare ansåg att programmet fyller ett behov:

Programmet var en verkligt god påminnelse för oss om fakta. Jag kan förstå att det irriterar sådana ärkenationalister som ännu tror på de berättelser som hamrats in i oss sedan ett sekel om hur ett rent finskt

1. Texten skrevs i slutet av februari, innan de sista avsnitten sändes.

folk vandrade in från Volgakröken till det förlovade landet. Vi behöver just nu när globaliseringen framskrider sådana här på fakta baserade program som vidgar vyerna. Globaliseringen kan vi inte påverka utan den måste vi anpassa oss till och den blir lättare för oss om vi först erkänner fakta, alldeles som Paasikivi lärde oss. ("Amatörhistoriker", 21/1 2013, översättning NEV.)

En annan nätskribent torgförde en ståndpunkt som synliggör den tilltro till robust kunskap som finns i Finland:

Jag började följa [programmen] med stort intresse, men tillsvidare har jag blivit besviken på att man ägnar så mycket tid åt åsikter och åt att dryfta att finnar eller svenskar inte har tillräckliga kunskaper i stället för att man skulle klarlägga fakta. Jag vet redan att jag vet för litet och jag skulle vilja fördjupa mina kunskaper, så jag kommer att följa programserien till slut. Men nu känns det som om jag inte skulle komma åt så mycket ny kunskap i egentlig mening. ("Kunskapsförstånd", 21/1 2013, översättning NEV.)

De här synpunkterna kan kombineras med det att den finlandssvenska tv:n hade svårt att hitta intervjuobjekt på gatorna i Helsingfors villiga att ge uttryck för sitt hat till Sverige och det svenska. Man fick ingen av näthatarna i håven utan mötte toleranta personer som talade för ett Finland med två samexisterande språk. Vårt intryck är att det finns en växande grupp finländare som har en öppen attityd till det svenska in-slaget i Finlands historia och som vill lära sig mer om någonting som omnämns som viktigt men som de här personerna upplever sig veta för litet om.² Men man säljer självfallet inga tidningar, än mindre lösnummer, genom att fokusera på sådant, så *Aftonbladets* ensidiga vinkling är inte överraskande.

Väldets betydelser

Frågor som berör nationell identitet blir lätt kontroversiella. Tv-serien, men även mediehanteringen av näthavsskummet, sätter i själva verket inte bara en utan åtminstone tre olika nationella självförståelser i rullning. Historieforskning som visar att språket och språkliga identiteter

2. En enkätundersökning om historiemedvetande visar dock att intresset för den svenska tiden har varit litet, se Pilvi Torsti, *Suomalaiset ja historia* [Finländarna och historien] (Helsingfors 2012) s. 100.

spelat undanskymda roller i det förflutna skaver tvivelsutan även mot en del finlandssvenska självbilder. Talet om runor i österbottniska Vörå eller om vikingar som gjorde strandhugg i Närpes är exempel på hur föreställningar om det förflutna har använts för att forma språkligt baserade historiebilder hos en minoritet som blir alltmera tvåspråkig. Den svenskspråkiga tv-kanalen Yle FEM uppmärksammade i ett tidigt skede nätdiskussionerna genom att låta två mycket olika representanter mötas – å ena sidan Suomalaisuuden liitto (Finskhetsförbundets) förgrundsfigur historikern Erkki Pihkala och, å andra sidan, representanter för det genuint tvåspråkiga Finland, historikern Henrik Meinander och journalisten Päivi Storgård. Det här programmet bäddade för den uppmärksamhet som temat sedan får i ett Sverige som för en gångs skull uppmärksammar finländsk historia. Här förfäras man över den grasserande nationalismen i öst. Nu kom ett inte alltför ovanligt sverigesvenskt förhållningssätt gentemot det finska till uttryck på rubriknivå; det finns ju onekligen en tendens att framställa det finska som något annorlunda, kanske till och med lägre stående. Man speglar sig således med belåten blick i broderfolket österöver, och till detta passar säkerligen bilden av nationalistiska känslor av icke önskvärt slag.

Den stora finska tidningsdraken, *Helsingin Sanomat* (3/2 2013), ser över huvud taget inget provocerande i den historiebild som serien "Finland är svenskt" förmedlar. Endast ett litet frågetecken, de facto ett mycket litet sådant, sätter tidningen inför den del av finansieringen som härrör från finlandssvenska fonder. På nätet blottas emellertid ett historiemedvetande där offerbilden är framträdande och där den nationella särarten ges långa rotträdar. Hur förhåller sig ståndpunkter och kanske närmast reflexmässiga uppfattningar av det här slaget till historieforskning och till den historiesyn som läroböcker förmedlar och befäster? Finns det kopplingar mellan olika former av historieframställning och ovanstående inslag av historiemedvetande?

Enligt den politiskt korrekta och dominerande tolkningen i det odelade svenska riket före 1809 hade Finland visserligen erövrats av svenskar, men det gemensamma riket var till fördel för finländarna som fick en god samhällsordning. I den nya tolkning, som vann terräng från och med rikssprängningen, var det en lycka att Finland blev ett ryskt storfurstendöme. Den svenska tiden hade om och om igen gjort Finland till ett slagfält. Nu skulle freden bli bestående. Är det kanske här som

uppfattningen om Finland och finländarna som offer börjar ta form och Finlands historia utformas till en berättelse om svenska och sedan ryska makthavares dominans?

Det gemensamma i ländernas historia har från och med mitten av 1800-talet beskrivits av professionella historiker på såväl finska som svenska. I flera studier har Max Engman, mångfaldigt prisbelönt professor emeritus vid Åbo Akademi, pekat på flera skillnader mellan dessa historietraditioner. Medan finsknationella historiker under tidigt 1900-tal använde begreppet det svenska väldet (*Ruotsin vallan aika*) för att beskriva den gemensamma tiden använde de svensksinnade ordet svenska tiden. Intressant nog beskriver Engman de finlandssvenska historikernas verksamhet under förra hälften av 1900-talet med hjälp av begreppet tvåfrontsrigg.³ På hemmaplan tog man som sin uppgift att skjuta en del av de djärvt luftiga finsknationella tolkningarna i sank, medan man i den dialog som riktades västerut försökte råda bot på såväl ignorans gentemot som okunskap om riksdelen Finland.

Historiebilder formas inte enbart av forskare i historia. Under mellankrigstiden skapade arkeologer något av en guldåldersmyt, och Derek Fewster har visat hur en storhetstid som framstod som fri, enhetlig och finsk projicerades på förhistorien.⁴ Också landets andra nationsbygge sökte sig ett förflutet. På 1910-talet skapades begreppen finlandssvensk och Svenskfinland och kring dessa formulerade unga, svensknationella forskare frågor om det svenskas säregna historia. Huvudsakligen har finlandssvenska historikerpennor emellertid skrivit in sig i ett helfinländskt nationsbygge, inte minst genom studier som på ett eller annat sätt anknyter till västerländskt samhälls- och bildningsarv. Historien om det specifikt svenska i Finland har främst skrivits av tidiga etnologer och av skribenter utanför skrået,⁵ och näring för nationellt särartstänkande av mera folkligt slag har de svenskspråkiga historikerna inte bidragit med. Med historiematerialistiska utgångspunkter och möjligen influerad av Vilhelm Moberg publicerade författaren Gösta Ågren den syntetiserande frihandsteckningen *Vår historia: en krönika om det finlandssvenska folkets öden, en analys av vårt lands historia* år 1977. I

3. Max Engman, "Historikernas folk", i Derek Fewster (red.), *Folket: studier i olika vetenskapers syn på begreppet folk* (Helsingfors 2000) s. 36.

4. Derek Fewster, *Visions of past glory: nationalism and the construction of early Finnish history* (Helsingfors 2006).

5. Engman (2000) s. 39–42.

bakgrunden till detta omfattande verk låg kanske delvis det ditintills rådande ointresset för klass- och agrarfrågor i en finlandssvensk historikertradition, där huvudintresset riktades mot statliga aspekter och en traditionell kulturhistoria. Däremot hade en rad finskspråkiga forskare, däribland Eino Jutikkala, tidigt berett utrymme för socialhistorien i historieämnets kärna. De översiktsverk, *Finlands svenska historia I–IV*, som nu för första gången skapas av professionella historiker, sätter inte de svensktalande utan språkets och det svenskas förändrade betydelse i fokus.⁶

Av professionella historiker har den gemensamma finsk-svenska historien således tolkats på skiftande sätt. Men under det senaste halvsekle har samsynen vad gäller den långa gemensamma historien blivit allt starkare. Den kanske sista lidelsefulla debatten om den svenska tiden förde historiker i Finland under mellankrigstiden. Den handlade om hur finnarnas insatser i de svenska krigen under stormaktstiden skulle tolkas och hur man skulle komma ihåg Gustaf Adolfsdagen 1632. Sedan en lång tid tillbaka råder närmast total konsensus i frågor som berör till exempel klubbekrigets betydelse och eventuella självständighetssträvanden under 1700-talet. När Jyväskylähistorikern Petri Karonen sammanfattar tre av den gemensamma rikets sekler (1500–1800), berättar han inte en historia om olycka och förtryck utan presenterar en framgångssaga med verklighetsgrund.⁷

Steget från historisk forskning till historiemedvetande är emellertid långt – och mellan dessa två storheter finns inte minst skolans historieundervisning. I en gedigen studie av hur den svenska tiden har framställts och behandlats i finländska gymnasieläroböcker visar den i Uppsala baserade forskaren Janne Holmén att de finskspråkiga läroböckerna som publicerades under slutet av 1900-talet ifrågasatte många delar av en äldre finsknationell historieskrivning. Dessutom visar han att dessa böcker gav den här tiden ett större sidmässigt utrymme än motsvarande finlandssvenska eller sverigesvenska läromedel. Det här gäller även för böcker som publicerats under 2000-talet. I nya läroböcker

6. Seriens två första delar föreligger: Kari Tarkiainen, *Sveriges Österland* (Helsingfors 2008)/*Ruotsin Itämaa* (Helsingfors 2010) och Nils Erik Villstrand, *Riksdelen* (Helsingfors 2009)/*Valtakunnanosa* (Helsingfors 2012).

7. För presentation, se Nils Erik Villstrands recension av boken *Pohjoinen suurvalta: Ruotsi ja Suomi 1521–1809* [Nordens stormakt], 1:a uppl. (Porvoo 1999) i *Historisk tidskrift* 123:1 (2003) s. 62–67.

finns enbart enstaka element som kan föras tillbaka på en äldre nationell historieskrivning.⁸ Bara i en av böckerna låter man förstå att det finska språket skulle ha varit förtryckt. Att exempelvis Kalmarunionen beskrivs på ett positivt sätt tolkar Holmén som en kvarleva från äldre tider – men böckerna är ju skrivna under en tid då landet var nybliven medlem i annan betydelsefull union. I finlandssvenskt sammanhang brukar främst användningen av begreppet det svenska väldet ses som en nationell kvarleva – närt och hållet vid liv av ingrodda berättelser. På synligt sätt används det här begreppet enbart i en av de nya böcker som Holmén skärskådar.

Också i finlandssvenska läroböcker om Finlands historia är det svenska i Finland undanskymt. Det framgår av en studie som görs av folkloristen Johanna Björkholm. Kombinationerna svensk och allmoge eller svensk och arbetare är enligt henne ytterst sällsynta i böcker som publicerats 1945–2010.⁹ Det visar att böckernas författare följer den i många avseenden språkgruppsneutrala läroplanen. Möjligtvis kan detta också avspegla äldre, elitcentrerade traditioner i finlandssvensk historieskrivning. Och i det tomrum som avsaknaden av en historia med identifikatorisk potential etablerar, uppstår debatter om en – som det uppfattas – avvisad och bortglömd lång svensk historia, innefattande bland annat ortnamn och vikingar.

Stympningens narrativa logik

Finland som en del av det svenska riket framställs i vulgärdebatten alltså som ockuperat, underordnat och utnyttjat. Hur har en sådan uppfattning överlevt historikers och läromedelsförfattares försök att formulera alternativ? Den lever sitt liv som en subkultur immun mot varje sakargument¹⁰ och skall – föreställer vi oss, i brist på relevant forskning – ses som en grov förvanskning av en finsk nationell tolkning av historien och som en vidareföring av en på 1930-talet florerande äktfinsk historiesyn med Finland omgivet och infiltrerat av fiender, i synnerhet

8. Janne Holmén, *Finlands okända historia: den svenska tiden 1150–1809* (Helsingfors 2009).

9. Johanna Björkholm, "Lite svenska i skolhistoria", *Vasabladet*, 25/11 2012.

10. Bakom negativa skrivelser mot finlandssvenskar står vanligen en mindre grupp. Inte minst uppfattningar om en svenskspråkig överklass utgör ett viktigt element i den här retoriken. Se Pasi Saukkonen, *Mikä suomenruotsalaisissa ärsyttää? Varför irriterar finlandssvenskarna?* (Helsingfors 2011).

finlandssvenskar och röda arbetare. I den här mellankrigstida berättelsen om en heroisk kampberedskap och martyrfabrik gavs föga eller inget rum för "främmande" kungar som Gustav II Adolf men nog för tappra och fruktade hakkapeliter i finskhetsmissionerande verksamhet på diverse krigsskådeplatser i 1600-talets Europa. Går man till den finska historieforskningen fadersgestalt Yrjö Koskinen och hans framställning av Finlands hävder (på svenska 1874)¹¹ eller andra företrädare för en på forskning grundad nyanserad fennomansk tolkning är diskrepansen i ståndpunkter så stor mellan dem och en del av dagens nätdebattörer att det är svårt att föreställa sig de två som i någon som helst mening samma andas barn.

Också i dagens Sverige vädras uppfattningar av det här slaget. Svenskar som vill se sig som upplysta ger ibland luft åt uppfattningen att Sverige agerade i rollen som förtryckare också i österled, en ståndpunkt som kan hämta ny näring i ett postkolonialt tänkande. Som alla civiliserade nationer av rang skall också Sverige ha sina nationella trauman (*chosen traumas*) att bearbeta och offentligt ta avstånd ifrån, helst i form av en explicit begäran om förlåtelse.

Oro väcker dock det sätt på vilket historien stympas i finländska gymnasier. I 1993 och 2004 års läroplaner har kursen om den svenska perioden i finländsk historia placerats utanför obligatoriet. Det här brukar vi i ett finlandssvenskt sammanhang gärna tolka som utslag av antisvenskhet. En annan tolkning låter förstå att Finland kunde släppa det nordiska när det kalla kriget hade tagit slut. I sin genomgång av gymnasieböcker påminner Holmén oss om att också andra kurser i historia är frivilligt valbara. Gärna kunde kursen i Finlands historia före 1809 vara obligatorisk för alla finländska gymnasielever. Men kanske förklaringen till stympningen inte enbart ska sökas i argument som berör synen på det svenska och en avoghet gentemot det gemensamma.

I en äldre fennomans historieuppfattning hade den svenska tiden en självklar plats. Den här perioden gav inte enbart upphov till nyttiga offerberättelser utan kunde även användas för att visa hur Finland länkats till ett västerländskt kulturbygge. I en teleologisk historieberättelse utgjorde epoken därtill en nödvändig etapp på vägen mot historiens slutmål, den egna nationen.

11. Georg Zacharias Yrjö-Koskinen, *Finlands historia från den äldsta tiden intill våra dagar* (Stockholm 1874).

Hur syns förmoderna perioder överlag i dagens mest framträdande berättelser om det förflutna? I en färsk studie av historieläroböcker i Sverige under 80 år lyfter Ingmarie Danielson Malmros fram fem dominerande berättelser om svenskhet. Dessa formas kring neutralitet, välstånd och välfärd, demokrati, inflyttning och jämställdhet, och de flesta byggnadselementen hämtas från modern historia, ur det utbud som 1800- och 1900-talen har att erbjuda.¹² Skillnaderna i de bägge ländernas historiekulturer är tvivelsutan märkbara. I en anmälan av den här studien jämför Bengt Kristensson Ugglå den självgodas antipatriotism som kan skönjas i Sverige med den tungt krigsladdade fosterländskhet som kommer till uttryck i Finland den 6:e december varje år.¹³ Medan neutralitet och Sverige som fredsprojekt lägger grund för ett tongivande svenskt narrativ, har ju krigshistorien satt mycket djupa spår i finländsk historiekultur. Men synen på krigen har förändrats under de senaste åren. Forskaren Pilvi Torsti har på basis av en enkätundersökning visat hur det patriotiska har fått ett mindre utrymme i ungas syn på Finlands deltagande i andra världskriget.¹⁴

Finns det ändå inte stora likheter mellan finländska och svenska reptoarer? Enligt Torsti utgör en nordisk välfärdsstat, demokrati och framför allt rätten till utbildning viktiga och minst lika tunga inslag i ett finländskt historiemedvetande som det heroiska försvaret av det egna territoriet.¹⁵ På samma sätt är modernisering och demokratisering viktiga ingredienser i berättelser som de svenska skolböckerna förmedlar. Vi har ingen motsvarande finländsk läroboksstudie att falla tillbaka på, men vill ändå hävda att de moderniseringsprocesser som präglade slutet av 1800-talet och merparten av 1900-talet ges stor betydelse också i finländska läroböcker. I svensk tradition återberättas enligt Malmros demokratiutvecklingen på flera olikartade sätt, men också finländska läroböcker kan hämta stoff ur en snabb demokratiseringsprocess och genom en betoning av det demokratiska kontinuum som landet lyckas upprätthålla under omvälvande tider. Berättelsen om framsteg kan inte göras lika raklinjig och fri från turbulens som den svenska, men den kan

12. Ingmarie Danielsson Malmros, *Det var en gång ett land: berättelser om svenskhet i historieläroböcker och elevers föreställningsvärldar* (Höör 2012).

13. Bengt Kristensson Ugglå, "De självgodas antipatrioternas förlovade land", *Svenska dagbladet*, 28/11 2012.

14. Torsti (2012) s. 137–140.

15. Torsti (2012) s. 100.

uppvisa några perioder av ytterst snabb utveckling. Likaså är jämställdhet viktig i bägge länder. I det finländska fallet kan den få sin början redan i det centrala året 1906, vilket mannen på gatan, intervjuad i "Suomi on ruotsalainen" (17/2 2013) verkar känna till. Så också här pockar många av modernitetens berättelser på uppmärksamhet. Nästa uppsättning av skolboksberättelser kommer förhoppningsvis och med all sannolikhet att betona rörlighet och kulturell mångfald: vår gissning är att i dessa kommer varken det ryska eller det svenska Finland att behöva kämpa om utrymme.

På samtliga nivåer – historiografins, de nationella narrativens och den historiekulturella – är alltjämt ett dikotomiserande tänkande starkt närvarande. Det svenska riket får ofta heta Sverige-Finland trots att det aldrig bar det namnet: det uppfattas och presenteras nämligen nästan alltid och alternativlöst som en helhet bestående av två delar, den svenska eller västra riksdelen och den finska eller östra.¹⁶ Det här sker trots att vi känner till att i dåtiden odlades och frodades också alternativa sätt att gestalta riket. De nuvarande nationalstaterna Finland och Sverige projiceras bakåt och det centrum-periferitänkande och flottistperspektiv som Matti Klinge lanserade på 1980-talet har förvisso verkat förlösande på tanken, men befrielseprocessen är pinsamt långsam. Sällan lyckas historikerna kring det gemensamma havet, Östersjön, på ett radikalt sätt tänka bort den tudelning som till syvende och sist är en modern skapelse.

Avslutning

Finländarnas mindervärdighetskomplexet gentemot Sverige har inte mått så bra på sistone på grund av den krympande asymmetrin, det vill säga av att Sverige och Finland har blivit alltmer jämbördiga. Vi har i Finland som nation varit mycket upptagna av vad omvärlden anser om oss och i den föreställda omvärlden har Sverige upptagit ett stort rum. Just här finns fortsättningsvis en asymmetri: Finland är inte alls lika intressant i svenska ögon som Sverige i finska. Så på den punkten finns det en del att göra. Mellanstatliga jubileer brukar alltför lätt få en prägel av att eliter speglar sig i varandra, men det verkar som om märkesåret 2009 också fick ett visst genomslag på ett folkligt plan. Men hur kunde

16. För en fortsatt diskussion om bl.a. rikshalvor och riksdelar, se Nils Erik Villstrand, *Riksdelen* (Helsingfors 2009) s. 34-45.

fortsättningen se ut, förslagsvis så att svenskar utöver att de blir kunnskapstörstiga på ett Sverigelikt Finland bättre än nu lär sig se det mångdimensionellt finska i Sverige? I bägge länder finns en stark tradition av annorlundagörande av grannen,¹⁷ något som programserien "Finland är svenskt" vill och förhoppningsvis också lyckas bryta.

Producenten av tv-serien, Antti Seppänen, vilar för sin del inte på hanen utan är redan involverad i underhandlingar med Yle om en programserie med namnet "Finland är ryskt". Det är en bra idé, lika bra som det förslag som en nätdebattör på Yles hemsidor lanserade att det borde göras en serie program på temat Sverige är finskt. Skribenten framhåller att det funnits en växelverkan mellan de båda riksdelarna, sedermera länderna, och att influenserna gått åt bägge hållen. Inlägget avslutas med den beaktansvärda synpunkten att den växelverkan som funnits och det faktum att man lärt sig av varandra har hjälpt bägge länder och med förhoppningen att detta skall präglå förhållandena också i fortsättningen ("olkoon näin vastakin").

Vi instämmer och slutar här för att under de närmaste åren tillsammans med kollegor från Jyväskylä och Tammerfors ägna oss åt omtolkningar av Finlands historia i ett långt tidsperspektiv inom den av Finlands Akademi finansierade toppforskningsenheten History of Society: Re-thinking Finland 1400–2000. Vi förväntas vara klara när det självständiga Finland firar sina hundra år.

17. Risto Hemming, *Ett guldland dock: hur Finland blev ett resmål för svenskarna* (Helsingfors 2006); Ainur Elmgren, *Den allra käraste fienden: svenska stereotyper i finländsk press 1918–1939* (Lund 2008).